

Aan Provinciale Staten van Fryslân

Leeuwarden, 10 juni 2014
Verzonden,

Ons kenmerk : 01139102
Afdeling : Stafbureau Ondersteuning Bestuur en Directie
Behandeld door : Ypie Boersma / (058) 292 50 21 of y.boersma@fryslan.nl
Uw kenmerk :
Bijlage(n) :

Onderwerp : Evaluatie Samenwerkingsagenda's

Geachte Statenleden,

Aanleiding

Naar aanleiding van de toezegging aan de Commissie B&M (11 januari 2012), om na twee jaar een evaluatie van de samenwerkingsagenda's aan uw Staten voor te leggen, zenden wij u hierbij ter informatie deze evaluatie. Bij deze Statencommissie is ook toegezegd dat er gewerkt wordt aan een goede afstemming van evaluatie en monitoring. Ook is bij de Commissie afgesproken dat de streekagenda's en samenwerkingsagenda's zoveel mogelijk op elkaar afgestemd zullen worden en dat de onderwerpen duurzaamheid en 'cradle to cradle' een plek zullen krijgen in de samenwerkingsagenda's.

Op 19 november 2013 (01094642) hebben wij u geïnformeerd dat wij de evaluatie uitstellen tot het tweede kwartaal van 2014. Toen is toegezegd dat de nadruk van deze evaluatie op de bestuurlijke aspecten, inzet en intentie van de samenwerking tot nu toe ligt. Voor een inhoudelijke evaluatie van de projecten zijn in de samenwerkingsagenda's evaluatieafspraken overeengekomen.

Toelichting werkwijze evaluatie

In de periode 3 april – 23 april 2014 zijn de burgemeesters van gemeente Leeuwarden, gemeente Súdwest-Fryslân, gemeente Smallingerland en gemeente Heerenveen op basis van een standaardlijst met vragen in een individueel gesprek gevraagd hun mening te geven over de bestuurlijke aspecten, inzet en intentie van de samenwerking tot nu toe. Bij het interview van de gemeente Leeuwarden was ook wethouder Feitsma aanwezig. In de nu voorliggende evaluatie is zoals aangekondigd niet gekeken naar het verloop op projectni-

veau. Binnen alle samenwerkingsagenda's zijn afspraken over monitoring en evaluatie op projectniveau opgenomen. Een dergelijke evaluatie voor gemeente Leeuwarden is gepland in het najaar 2016. Deze tussenevaluatie wordt uw Staten en de gemeenteraad te zijner tijd aangeboden. In de overige samenwerkingsagenda's is een paragraaf opgenomen waarin wordt gesteld dat halverwege de looptijd van tien jaar zal worden geëvalueerd of de beoogde effecten gehaald zijn. De partijen zullen jaarlijks de voortgang van de samenwerking bespreken en waar nodig komen tot bijstelling van afspraken.

Overzicht samenwerkingsagenda's

In het provinciale Coalitieakkoord (2011-2015) staat als resultaat voor 2015 geformuleerd dat de samenwerkingsagenda's met de vier grote kernen in Fryslân volop in uitvoering zijn. Met deze samenwerkingsagenda willen de provincie Fryslân en de gemeenten de gezamenlijke urgenties van de regio's aanpakken. Hieronder volgt een beknopt overzicht van de samenwerkingsagenda's die met de vier grote kernen tot stand zijn gebracht. In alle samenwerkingsagenda vormt duurzaamheid een wezenlijk aandachtspunt.

Gemeente Leeuwarden

In de periode 2000 – 2010 was de samenwerking tussen gemeente Leeuwarden en de provincie reeds vastgelegd in het Stadsconvenant Leeuwarden. Dit convenant werd op 1 januari 2011 vervangen door een samenwerkingsagenda 2011 – 2012. Op 21 mei 2013 is de vernieuwde samenwerkingsagenda van gemeente Leeuwarden (2013 – 2025) ondertekend. De vernieuwde samenwerkingsagenda is met name aangepast met het oog op de ambities voor Kulturele Haadsted 2018 (KH2018). Met de nieuwe samenwerkingsagenda brengen de beide overheden tot uitdrukking dat werken aan een sterke positie van de hoofdstad en het behartigen van de belangen van Fryslân in elkaars verlengde liggen. De belangrijkste thema's uit deze agenda zijn: Economie, onderwijs, participatie, duurzaamheid, recreatie, toerisme en cultuur.

Gemeente Súdwest-Fryslân

In 2010 is door de gemeenten die zouden worden samengevoegd en de provincie toegevoegd naar een strategische samenwerkingsagenda om de nieuwe gemeente Súdwest-Fryslân een vliegende start te geven. Deze samenwerkingsagenda werd op 7 december 2010 ondertekend. In de loop van 2011 is de Samenwerkingsagenda (2011 – 2021) verder uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma met de volgende thema's:

- Een krachtige stedelijke A7 cluster Sneek-Bolsward,
- Landelijke clusters klaar voor de toekomst,
- Súdwest-Fryslân: de waterpoort van Fryslân,
- Water, wind, land en afsluitdijk 'onderweg naar een duurzame toekomst', en
- Beeldmerken Súdwest-Fryslân 'cultuurhistorie als sterk merk'.

Duurzaamheid is hierbij voor de gemeente Súdwest-Fryslân het verbindende element en een vast criterium waarop alle beleid getoetst wordt.

Om tot een integratie van de samenwerkingsagenda en de streekagenda te komen is op 12 november 2013 een gezamenlijke intentieverklaring ondertekend tussen Wetterskip Fryslân, gemeente Súdwest-Fryslân, gemeente De Friese Meren en Provincie Fryslân. In deze intentieverklaring staat opgenomen dat de afspraken uit de samenwerkingsagenda Súdwest-Fryslân één op één worden overgenomen in de nieuwe gebiedsagenda Zuidwest. De gebiedsagenda Zuidwest heeft als pilot een speciale status ten opzichte van de overige streekagenda's en samenwerkingsagenda's vanwege de combinatie van samenwerkings-

en streekagenda.

Gemeente Smallingerland

Nadat door uw Staten op 18 juni 2012 besloten is te stoppen met de spoorlijn Heerenveen-Drachten-Groningen is er door de provincie en Smallingerland gewerkt aan een nieuwe versie van de samenwerkingsagenda. Afgesproken werd om voor gemeente Smallingerland een concrete investeringsagenda te koppelen aan de samenwerkingsagenda om zo alsnog te investeren in de bereikbaarheid en infrastructuur van Drachten. Deze vernieuwde samenwerkingsagenda is op 18 juni 2013 door de gemeente en de provincie Fryslân ondertekend. Naast bereikbaarheid zijn een krachtige innovatieve industriële economie, voorzieningen voor de regio, versterking recreatie en toerisme, stad in een groene omgeving, volkshuisvesting-herstructurering en breedband belangrijke thema's. In alle projecten vormt duurzaamheid een wezenlijk aandachtspunt.

Gemeente Heerenveen

De samenwerkingsagenda van gemeente Heerenveen (2011 – 2021) is als enige uiteindelijk niet ondertekend. De reden hiervoor was dat er vanwege de slechte financiële positie van de gemeente Heerenveen geen reëel zicht bestond op de benodigde cofinanciering van de in de agenda opgenomen projecten. Er is voor gekozen om met een beperkt aantal projecten uit de samenwerkingsagenda verder te gaan. Speerpunten van de opgestelde samenwerkingsagenda zijn: sport en zorg economie; logistiek en metaal; nieuwe energie (kernbegrip duurzaamheid); toerisme en cultuur(historie). De ruimte hier voor is ontstaan doordat ook met de gemeente Heerenveen na het besluit van uw Staten om te stoppen met de spoorlijn Heerenveen-Drachten-Groningen de afspraak is gemaakt om een concrete investeringsagenda¹ te koppelen aan de samenwerkingsagenda. In de investeringsagenda zijn de volgende projecten opgenomen: Bereikbaarheid A32-zone, Bereikbaarheid IBF, Sportstad Buiten, Brug Heerenveens Kanaal, verbetering busstation, spoorwegovergang Rotstergaastweg. Daarnaast zijn er van uit de NUON-gelden door een besluit van uw Staten financiële middelen beschikbaar gesteld voor nieuw Thialf.

Wat hebben de samenwerkingsagenda's voor de bestuurlijke verhoudingen en afstemming opgeleverd?

Hoewel de samenwerkingsagenda's van de betrokken gemeenten inhoudelijk onderling zeer verschillen, zijn alle betrokken gemeentelijke bestuurders positief over de rol van de samenwerkingsagenda als instrument voor samenwerking met de provincie.

Gemeente Leeuwarden

Burgemeester Crone stelt dat er zes jaar geleden nog behoorlijk veel spanningen waren tussen stad en provincie. Er was een aantal grote projecten waar op basis van losse afspraken door gemeente Leeuwarden en de provincie samen werd gewerkt. Onder deze afspraken zat echter geen organisatie. Samen met de provincie is toen bedacht om prioriteiten te stellen en uiteindelijk ook één gezamenlijke projectorganisatie op te zetten. De samenwerkingsagenda is nu gebaseerd op gedeelde uitgangspunten en is daarmee een kapstok voor samenwerking, zowel bij beleid als bij uitvoering. Voor gemeente Leeuwarden werkt deze integrale aanpak, om in één klap alle thema's in één document op te nemen en met een vaste projectstructuur te werken, uitstekend. Voor de KH2018 is één gezamenlijke projectorganisatie opgezet. Crone stelt dan ook: "Alles wat ik bij dit interview zeg, staat in het teken dat ik 99% tevreden ben."

¹ Met de Investeringsagenda Drachten-Heerenveen bedoelen we de agenda die tijdens de vergadering van 3 juli 2013 door PS is vastgesteld (registratienummer 1052749).

Wethouder Feitsma is van mening dat er door de tot stand gekomen integraliteit, het van te voren vastleggen van afspraken en de duidelijke inhoudelijke focus op thema's meer bestuurlijke rust is ontstaan.

Gemeente Súdwest-Fryslân

Voor gemeente Súdwest-Fryslân is de samenwerkingsagenda in 2010 een positief voertuig geweest om al vóór de feitelijke herindeling per 1-1-2011 de beleidskant snel tot ontwikkeling te kunnen brengen. Hierdoor kon de nieuwe gemeente vrij direct al met strategische vraagstukken aan de slag gaan. Het gemeenschappelijke document heeft hierbij geholpen om nieuwe lijnen open te maken en tot goede ambtelijke en bestuurlijke afstemming te kunnen komen. Voor burgemeester Apotheker is de samenwerkingsagenda *'een laddertje, een loopplank om van twee kanten binnen te kunnen komen en houvast te hebben'* geweest. De omzetting tot gebiedsagenda Zuidwest (per 1-1-2014) ziet hij als een belangrijke tweede fase van de strategische samenwerking waarbij de stedelijke A7 zone (Bolsward, Sneek, Joure) een stevige plek moet houden.

Gemeente Smallingerland

Burgemeester Van Bekkum stelt: *"Het fenomeen van de samenwerkingsagenda werkt voor mij heel goed, omdat we een agenda hebben waar we aan kunnen bouwen en waar we elkaar aan kunnen houden."* Voor Van Bekkum is hierbij een versnelde en stimulerende factor geweest dat er ook vanuit de provincie geld beschikbaar was. Er is hierbij sprake geweest van realistische cofinanciering. Van Bekkum is van mening dat de Staten trots mogen zijn dat dit instrument bestaat. Positief noemt Van Bekkum ook het snelle proces van de uiteindelijke besluitvorming en de betrokkenheid van de Statenleden. Voor de Staten kwamen de projecten waar geld voor gevraagd werd dan ook niet uit de lucht vallen. Eerder waren de leden van de Staten uitgenodigd om verschillende projecten in gemeente Smallingerland te bezoeken. Het instrument samenwerkingsagenda heeft zodoende niet alleen voor een betere bestuurlijke samenwerking gezorgd, maar ook voor een grotere betrokkenheid van de Staten, aldus Van Bekkum.

Gemeente Heerenveen

Burgemeester Van der Zwan stelt het hele initiatief van de samenwerkingsagenda toe te juichen. Voor gemeente Heerenveen heeft dit geleid tot betere bestuurlijke contacten. Ook al is de samenwerkingsagenda nooit officieel ondertekend, voor gemeente Heerenveen heeft de samenwerkingsagenda een goede voedingsbodem gelegd voor de noodzakelijke samenwerking, ook in F4 verband. Het ontbreken van een handtekening, is volgens Van der Zwan bij de realisatie van verschillende projecten ook niet belangrijk gebleken. De eerste prioriteit is voor gemeente Heerenveen het op orde krijgen van de financiële zaken. De uiteindelijke invulling van de samenwerkingsagenda kent hiernaast volgens Van der Zwan in de praktijk nog de volgende prioriteiten: versterking van Sportstad en het vestigingsklimaat van Heerenveen moet uitstekend blijven.

Concluderend oordeel

Alle gemeenten met een samenwerkingsagenda zijn positief over de rol die deze agenda heeft gespeeld in de bestuurlijke verhoudingen en de bijdrage die deze agenda's hebben geleverd aan de beleidsmatige afstemming met de provincie. Het proces verliep echter niet altijd zonder strubbelingen, maar dat ligt voor de hand waar partijen met verschillende beleidsdoelen en posities een ambitieuze stap voorwaarts willen maken. Uiteindelijk heeft de wil om tot een oplossing te komen partijen bij elkaar gebracht en resultaat opgeleverd. In onderstaande tekst wordt ingegaan op verschillende door de gemeentelijke bestuurders

genoemde aandachtspunten binnen de samenwerkingsagenda.

Wat zijn de aandachtspunten binnen de samenwerkingsagenda's?

De bestuurders van de samenwerkingsgemeenten geven in de evaluatiegesprekken ook verschillende aandachtspunten aan die vooruitkijkend relevant zijn. Dit betreft de punten van financiering en lobby; focus samenwerking F4; werken als één organisatie; integratie met de streekagenda's en continuïteit van de agenda's.

Financiering en lobby

Volgens gemeente Leeuwarden liggen er nog veel kansen op het gebied van het aantrekken van externe gelden. Tot nu toe is hier binnen de samenwerkingsagenda nog onvoldoende mee gedaan. Burgemeester Crone: *"Hier moet nog meer werk van gemaakt worden. We zijn druk bezig één gezamenlijk subsidieloket op te richten, met daaraan gekoppeld een Europese lobby en fondsverwerving tak"*.

Het aantrekken van externe financiering biedt voor heel Fryslân nog kansen. In de voorstellen werd er van uitgegaan dat 1/3 van de kosten gefinancierd zou worden door de gemeente, 1/3 door de provincie en 1/3 door externe partijen. Burgemeester Apotheker (gemeente Súdwest-Fryslân) merkt in dit verband op dat de beschikbaarheid van extern geld ook van grote invloed is op de welwillendheid waarmee een gemeenteraad naar de projecten kijkt. Er is voor de gemeente een wezenlijk verschil of er uiteindelijk de helft of 1/3 van de kosten door de gemeente gefinancierd wordt.

Lobby is van cruciaal belang voor de verwerving van fondsen en een goede acquisitie. Burgemeester Van Bekkum (gemeente Smallingerland) stelt dat als het bedrijfsleven daadwerkelijk een rol moet spelen, het van belang is vanuit de provincie hier meer regie op in te zetten. Dit is nu nog een manco, aldus Van Bekkum.

Focus samenwerking F4

Naast samenwerking met het bedrijfsleven kan meer focus in de samenwerking van de F4 van positieve invloed zijn op de positionering van Fryslân als geheel, hetgeen ook kan leiden tot een gerichte lobby en het inzetten op strategisch sterke projecten. Bij alle vier samenwerkingsgemeenten wordt naar de toekomst van de samenwerkingsagenda kijkend dan ook het belang van meer samenwerking met de F4 benadrukt. Burgemeester Van Bekkum (gemeente Smallingerland) geeft zo aan het zinvol te vinden als bestuurlijk op F4 niveau vaker gedeeld wordt wat de ambities zijn van de verschillende samenwerkingsagenda's. Op dit moment weten de bestuurders onvoldoende van elkaars samenwerkingsambities.

Ook wethouder Feitsma (gemeente Leeuwarden) benadrukt het belang van de samenwerking tussen de vier grotere gemeenten. Feitsma: *"Agenda's zouden zo op elkaar afgestemd moet worden dat voorkomen wordt dat we achter dezelfde vis aan zitten."*

Gemeente Heerenveen geeft aan inmiddels alle relevante punten vanuit de eigen samenwerkingsagenda ook ingezet te hebben de Economische uitvoerings- en ontwikkelagenda 2014 – 2015 van de samenwerkende F4 gemeenten. Op die manier stelt burgemeester Van der Zwan op een hoger niveau te kunnen komen: waar kun je elkaar als vier economische motoren versterken? De kracht van de F4 zit volgens Van der Zwan in het stellen van prioriteiten en geen slap aftreksel van alles doen. In een volgende fase kan in het aanscherpen van prioriteiten een slag gemaakt worden, aldus Van der Zwan. De provincie zou

hierbij een grotere rol moeten spelen. Volgens Van der Zwan moet de provincie hierbij ook politieke moed hebben om duidelijk te zeggen dat prioriteiten stellen ook betekent dat we bepaalde dingen juist niet doen. Zijns inziens zouden er meer strategische keuzes op provinciaal niveau gemaakt moeten worden. De F4 agenda is nu nog te veel een agenda van de F4. Volgens Van der Zwan zou dit meer samen met de provincie moeten. Als voorbeeld wordt genoemd dat als de provincie duurzaamheid belangrijk vindt en gemeenten dit ook belangrijk vinden: hoe kun je dan de prioriteiten van de samenwerkingsagenda (bijvoorbeeld Heerenveen als vestigingsplaats; energielandschap) hieraan koppelen? Wat betreft Van der Zwan moet de uitvoeringsagenda van de F4, de toekomstige samenwerkingsagenda van de F4 worden.

Burgemeester Apotheker (gemeente Súdwest-Fryslân) wil ook graag de F4 agenda verdiepen. In het evaluatiegesprek geeft Apotheker aan dat Súdwest-Fryslân graag ziet dat een aantal thema's (bijvoorbeeld water, duurzaamheid, woonzorg-investeringen) in Fryslân breed wordt neergezet. Om dit verder uit te werken is het van belang de provincie als partner mee te nemen in dit gebeuren, bijvoorbeeld door jachtbouw en maritieme techniek naast watertechnologie binnen de sector water een plek te geven. Ook de SNN zou hierbij volgens Apotheker een plek moeten krijgen. Burgemeester Crone stelt ook dat hierbij verbinding met 'Wurkje foar Fryslân' van belang kan zijn. Crone stelt wel dat de agenda's van de steden door eventuele integratie niet moeten verwateren.

Werken als één organisatie

Voor gemeente Leeuwarden is niet alleen de samenwerking met de F4 van belang, maar ook het principe van werken als één organisatie met de provincie Fryslân. Vooruitkijkend wordt dit volgens burgemeester Crone voor gemeente Leeuwarden één van de grootste uitdagingen die wel heel kansrijk is. Hierbij zijn ook de directies vanuit de gemeente en de provincie nauw betrokken.

Integratie met streekagenda's

Uit de evaluatiegesprekken blijkt verder dat er voor betrokken bestuurders in de praktijk wezenlijke accentverschillen zitten tussen de samenwerkings- en streekagenda's. Hoewel de streekagenda's van ongelofelijk groot belang zijn voor de regio's, is de inhoud van de streekagenda's op dit moment nog weinig strategisch voor betrokken bestuurders. Wil er op den duur sprake kunnen zijn van een integratie van beide agenda's, dan is het van belang dat de streekagenda's eerst op een meer strategisch niveau gebracht worden. Burgemeester Van Bakkum geeft aan dat voor gemeente Smallingerland de beide grootheden op dit moment nog te verschillend zijn. Alleen als de streekagenda op een hoger abstractieniveau getild zou worden, zal er minder weerstand zijn. Hierbij zou volgens Van Bakkum wel opnieuw gekeken moeten worden naar de logica van de gehanteerde gebiedsindeling.

Burgemeester Van der Zwan geeft aan dat voor gemeente Heerenveen de samenwerkingsagenda en de streekagenda complementair zijn aan elkaar. Van der Zwan moedigt de provincie aan om middelen en instrumentarium sterker in te zetten op het meer naar elkaar toe brengen van deze agenda's. Als binnen de streekagenda's ook meer op strategisch niveau projectgeld wordt ingezet, kan er eventueel integratie van de agenda's plaatsvinden, aldus Van der Zwan. "Je kunt echter niet altijd gelijk van de eerste verdieping naar de zolder."

Continuïteit agenda's

Hoewel evalueren van de samenwerkingsagenda's goed is, stelt wethouder Feitsma (ge-

meente Leeuwarden) dat wil je de samenwerkingsagenda's tot een succes maken, je er voor moet waken tussentijds van alles te gaan herijken. Initiatieven moeten ook de kans krijgen om te kunnen groeien. De vraag is dan ook of je alle bakens wel steeds weer moet verzetten. Burgemeester Crone stelt hierbij ook dat het van belang is vast te houden aan gekozen prioriteiten. Om succesvol te kunnen lobbyen moet je je profiel kunnen opbouwen, aldus Crone. Voor gemeente Leeuwarden moet het jaartal 2025 voor de samenwerkingsagenda dan ook niet losgelaten worden.

Conclusie en reflectie GS

Uit deze aan de Commissie B&M toegezegde evaluatie van de samenwerkingsagenda's (11 januari 2012) blijkt tevredenheid van de bestuurders over wat de agenda's vooralsnog hebben opgeleverd voor de bestuurlijke verhoudingen en afstemming. Wij zijn positief gestemd over de algemene tevredenheid die bij bestuurders heerst over hetgeen de samenwerkingsagenda's tot nu toe hebben opgeleverd.

In de interviewgesprekken die met betrokken bestuurders in de periode 3 t/m 23 april jl. hebben plaatsgevonden, zijn echter ook verschillende aandachtspunten naar voren gebracht. Deze opmerkingen zullen wij in de komende periode in samenspraak met de gemeenten oppakken.

Wij begrijpen de wens van gemeenten om de samenwerking in de toekomst op F4-niveau te willen focussen. In overleg met de samenwerkingsgemeenten zullen we gaan bekijken hoe dit, mogelijk samen met de provincie, kan worden opgepakt. Hierbij zal ook gekeken worden naar de mogelijkheden hoe vorm te geven aan het aantrekken van externe gelden, zodat er beter invulling gegeven kan worden aan eerdere voorstellen van financiering van de agenda's.

Tenslotte zullen wij voortgaan op de weg om de provinciale middelen en het provinciaal instrumentarium, goed afgestemd, sterker in te zetten voor zowel de samenwerkings- als de streekagenda's. In een later stadium zal worden bepaald in hoeverre integratie van deze verschillende instrumenten wenselijk is. Daarbij zijn ook wij de opvatting toegedaan dat continuïteit in thema's waarop wordt samengewerkt van groot belang is om op termijn daadwerkelijk succesvol te kunnen zijn.

J.A. Jorritsma, voorzitter

drs. A.J. van den Berg, secretaris

M i n u t e

Registratienummer : 01139102
Primair nummer :
Soort stuk : U
Opgesteld door : Ypie Boersma
Afdeling : Stafbureau Ondersteuning Bestuur en Directie
Telefoon : (058) 292 50 21

Korte samenvatting van het besluit:

Evaluatie Samenwerkingsagenda's

Aantekeningen:

Persbericht : Nee
Aantal pagina's : 7
Aantal bijlagen :
Meesturen :
Afschrift aan :

- Paraaf medewerk(st)er :

- Paraaf afdelingshoofd :
